

saját bizonytalanságát átviszi az előadásra (Kerekes B. Valéria, Banka Gabriella f. h., Rövid Eleonóra). Az ő lábuk, játékok alól hiányzik leginkább a reális alap, amely nélkül nem érzik, nem érezhetik az előadás stílusát. Főleg a női főszerepet tolmácsoló Kerekes B. Valéria esetében érződik a színész bizonytalansága. Az *Egy kis udvarházban* lényegében nem több szokványos szerelmi történetnél, azzal a módosítással, hogy ez egyik pontján ki van fordítva: a nő nem él — kísértetként tűnik fel. Witkiewicz azonban nem elégszik meg ezzel az ötlettel, igyekszik bizonytalanságban hagyni a nézőt, Nemilekné kísértet-e vagy sem. Ezen a ponton mozdul ki a történet valós alapjáról. Érthető, hogy nem könnyű, nem egyszerű a színésznőre háruló feladat, ő azonban nem próbál eligazodni, hanem teljesen elveszik benne. Mintha a rendező teljesen magára hagyta volna, s ez bizonytalanságának talán legfőbb oka.

Az együttes egyetlen érthető szereptolmácsolása Ábrahám Iréné, nyilván, mert ő két lábbal áll az udvarházi világ reális talaján, s nem is próbál erről felemelkedni, ami azonban a darab és az előadás szempontjából nem a legserencsésebb megoldás.

Nem érezzük Hernyák György rendezésének célját, irányultságát, nincs koncepciója, s ezért sem a színészek, sem a nézők nem találják helyüket; bizonytalanul próbálkoznak különféle, disszonáns megoldásokkal, illetve közömbösen szemlélik azt, ami a színpadon végbemegy. Egyedül Annamária Mihajlović otthonos ebben az előadásban, ezúttal is gyönyörű ruhákban leli alkotókedvét és élvezetét.

GEROLD László

DÜHÖNGŐ IFJÚSÁG

Miért dühösek ma a dühös fiatalok?

Erre voltam kíváncsi az újvidéki Művészeti Akadémia végzős évfolyamának vizsgaelőadásán. Ezt akartam — többek között — megtudni, érezni az előadásból, mert az eszembe sem jutott, hogy ma a fiatalok nem dühösek, vagy hogy ma nincsenek dühös fiatalok. Ez utóbbi már azért sem juthatott volna eszembe, mert a húsz-egynéhány éves pályakezdők éppen John Osborne *Dühöngő ifjúság* című drámáját választották színészi érettségük megmutatására. S feltehetőleg nem csak azért, mert az öt szerepből négy korban hozzájuk illő, bár kétségtelenül ez sem mellékes, kivált mikor diplomaszerepet kell játszani. Az évek szerinti megfelelésnél azonban sokkalta fontosabb a szerep és a színész alkati, gondolati, érzelmi közelsége, találkozása.

Megvalósul-e ez a találkozás, erre voltam kíváncsi, ezt fürkésztem az előadásból.

Mindhiába.

Az előadás nagy részében Virág Mihály vezetőtanár növendékei ugyanis nem saját dühösségüket játszották el, hanem John Osborne mintegy három évtizeddel ezelőtti sikerdarabját. László Sándor — Jimmy, Döbrei Dénes — Cliff, Banka Gabriella — Alison és Banka Livia — Helena volt vagy iparkodott lenni, legjobb tudása, tehetsége és pillanatnyi hangulata szerint, és nem önmaguk voltak — itt Újvidéken, a Vajdaságban, most: századunk utolsó előtti évtizedének közepén. Megmaradtak szerepeknek. Következésképpen inkább hamisak, mint hitelesek voltak, patetikusak, éneklők, szenvedők, szövegfölmondók — betanult gesztusokkal, tehetetlen merevséggel. De mindezért talán éppen ők hibáztathatók a legkevésbé. Ahhoz ugyanis, hogy az újvidéki Művészeti Akadémia 1985-ben diplomáló színészjelöltjei Osborne elkeseredettségükben, elhibázottságukban, tehetetlenségükben sistersgő-megadó, lázadó-belenyugvó fiataljai legyenek nem csak egy Symposium vagy Hungária-plakátot kell a falra szegezni, s nem csak mai zenének kell szólnia, a tornacipőnek vagy egyik-másik ruhadarabnak kell divatosnak lennie, hanem a szöveget is meg kellett volna tisztítani. Szóhasználat, mondat szerkesztés szerint maivá tenni, eltüntetni irodalmiaskodó szépelgését, fogalmi tekintetben a mai fiatalok nyelvéhez közelíteni. Végtelenül fontos lett volna erre is gondolni, már azért is, mert a *Dühöngő ifjúság* nem cselekményes, hanem vitadráma, melyben a nyelv, a szó különösképpen jelentős, még ha a nyelvi korszerűsítés önmagában nem is elegendő, kétségtelenül szükséges lett volna megtalálni s nyomatékosítani azokat a konfrontációs pontokat, melyek megmutatnák egy mai fiatal korosztály elégedetlenségét, tiltakozását. Ennek érdekében nyilván húzni vagy hangsúlytalanná kellene tenni az író kiemelte sajátos angol osztyályelléteket, s helyettük két nemzedék életmódját, magatartását kellene erőteljesebben ütköztetni, hogy Jimmynek, Cliffnek, Alisonnak, Helenának dühöngése ne csak az ötvenes évekből szóljon, hogy a másként élni mai igényének, vágyának felhangjait érezzük ki színészjelöltjeink játékából.

S talán nem csupán ennek az egyetlen előadásnak sikere érdekében kellett volna gondosabban eljárni, hanem azért is, hogy a pályakezdő színészek érezzék, magukkal vigyék az időszerűsítés állandó igényét, szükségét. A diploma mellé értelmiségi útravalót is kapjanak.

Mivel pedig a vizsga egyúttal szabályos színházi előadás is, külön kell szólni a színészekről. László Sándor Jimmyként kissé egyoldalúan fogta fel a dühöngő feladatát, nem gondolva arra, hogy másfél-két órán át senki sem őrjönghet. Nem dolgozta ki a szerepet, nincsenek olyan nyugalmi pontjai, amelyekről hatásosan felemelkedhet, játékának nincs kellő hullámváza ahhoz, hogy hiteles lehessen. Kár, mert olykor érezzük, képes lenne teljesebb alakformálásra. Ha figyelnek rá, és ha önmagával jól gazdálkodik, megtalálhatja helyét színjátszásunkban és a rá váró szerepek között. Döbrei Dénes Cliffjében látszott leginkább a korszerűség, a maiság igénye, igaz, szerepe is lehetővé tette, hogy kortár-

sunkként lássuk. Mindentől függetlenül azonban Döbreiben olyan szerep-kör található jó tolmácsolójára, amelyet ez ideig fiatal színészeink közül senki sem tud betölteni. A rezignált, intellektuális típusok várhatnak benne érző megformálójukra. Ezúttal nagyon szép pillanatai voltak, de olykor — amikor nem volt szerepe — zavaróan kívülrekedt a történetesen, s ilyenkor nehezen tudott visszakapcsolni. Osborne szereplői közül Cliff vált leginkább kortársunkká. Banka Gabriella a rebbent mádárkaként tűrő, szenvedő Alisonként túljátszotta a kiszolgáltatottságot. Ő más szerepeiben, máskor, inkább bizonyított, mint a vizsgán. Akárcsak Banka Lívia, aki ezúttal bántóan, műkedvelőmód énekel is, s láthatóan nem tudott mit kezdeni a cseles színésznőcske szerepével. Banka János Redfern ezredesként hozzá korban nem illő szerepet kapott, tisztességesen végszavazott a szereposztás szerint kegyeltebb társainak.

Hogy az akadémisták vizsgaelőadása nem mondható éppen kidolgozottnak, az abból is látszott, hogy a birkózási jelenetek, melyeket lazításként, ellenpontozás szándékával kívántak az előadásba építeni, inkább komolyra, mint játékosra sikeredtek, de ez már rendezői instruálás kérdése is, s ebből ezúttal nem volt elegendő.

G. L.

Z E N E

MANON

Tavasszal, a természet örök megújulásának idején, mindig új, szép és csodálatos élményre várok. Így történt ezúttal is a Vajdasági Zenei Központ április eleji *Manon*-bemutatójára készülődve. És nem csak a tavasz okán.

Először is, ez a színpadra állítás Jules Massenet operájának újvidéki ősbemutatója. Azután, mert a bemutató jelentette az első találkozást a fiatal spliti énekesnővel, Marina Jajićtyal (szoprán) és mert ezzel a bemutatóval ünnepelte negyedszázados operaénekesi pályáját az újvidékiek ismert tenoristája, Vojislav Kuculović. S nem utolsósorban, mert a jugoszláv prózai színház egyik vezető rendezője, Slobodan Unkovszki először vállalkozott opera rendezésére. Meg azért is, mert a zenei központ eddigi bemutatói (*Don Quijote*, *Carmen*, *Hattyúk tava*) után egyszerűen remélni kellett a csodákban.

Amikor felment a függöny még inkább volt okunk reménykedni: sok fény, tágas tér, levegő — a kis amiens-i fogadóudvar helyett egy nagyváros tágas repülőtere volt előttünk. Hatásos megoldás! Kivált, ha figyelembe vesszük, hogy az efféle közlekedési csomópont a jelmezek teljes pompáját kifejezésre juttathatja.